Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni istungi protokoll nr 186

Eesti, videosild Reede, 13. november 2026

Algus 9.00, lõpp 10.36

Juhataja: Kadri Tali (esimees)
Protokollija: Roosmarii Kukk (konsultant)
Võtsid osa:
Komisjoni liikmed: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus

Komisjoni ametnikud: Teele Vares (nõunik-sekretariaadijuhataja), Teele Taklaja (nõunik), Getter Kristen Treumuth (nõunik)
Puudusid: Arvo Aller, Lea Danilson-Järg, Rain Epler, Tiit Maran, Anti Poolamets, Kristo Enn Vaga ja Luisa Värk
Kutsutud: välisminister Margus Tsahkna, ministri diplomaatiline nõunik Mari-Liis Sulg, Euroopa osakonna lauaülemad Triin Hiiesalu ja Sandra Reintamm (3. päevakorrapunkt); haridus- ja teadusminister Kristina Kallas, Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna peaekspert Nele Dresen, ELi ja rahvusvahelise koostöö nõunik Piret Sütt; kultuuriminister Heidy Purga, Kultuuriministeeriumi EL asjade nõunik Kadri Jauram, ministri nõunik Kaarel Taimla (4. päevakorrapunkt); kultuuriminister Heidy Purga, Kultuuriministeeriumi EL asjade nõunik Kadri Jauram (5. päevakorrapunkt); siseminister Igor Taro, siseministri nõunik Katarina Budrik, Siseministeeriumi EL ja välissuhete osakonna juhataja Eva Puusepp ja sama osakonna nõunik Elisabeth Prants, sisejulgeoleku osakonna nõunik Liina Pello, Politsei- ja Piirivalveameti rahvusvahelise ametiabi keskuse juht Maria-Elisabeth Kool ja Politsei- ja Piirivalveameti andmekaitsegrupi jurist Jenny Jakobson (6. päevakorrapunkt); Justiits- ja Digiministeeriumi IT arhitektuuri ja taristu nõunik Allan Allmere ning EL asjade nõunik Harald Rainer Ainla (7. päevakorrapunkt); Sotsiaalministeeriumi hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna sotsiaalkindlustuse poliitika nõunik Kati Kümnik; Euroopa Liidu ja väliskoostöö osakond nõunik Berit McGinley (8. päevakorrapunkt); Justiits- ja Digiministeeriumi andmekaitseõiguse talituse juhataja Kristi Värk ning EL asjade nõunik Harald Rainer Ainla (9. päevakorrapunkt); Riigikantselei EL sekretariaadi nõunik Age Inkinen (7. päevakorrapunkt); Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni praktikant Jere Christian Oikarainen (1.–9. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Päevakorra kinnitamine
2. Euroopa Liidu asjade komisjoni esitatud Riigikogu otsuse „Põhjendatud arvamus Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni presidendile ning Euroopa Liidu Nõukogu eesistujale Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku, millega kehtestatakse liikmesriikides eluaseme taskukohasuse ja kättesaadavuse tagamiseks võetavate meetmete raamistik (taskukohaste eluasemete õigusakt), mittevastavuse kohta subsidiaarsuse põhimõttele“ eelnõu (1083 OE) lugemise ettevalmistamine.

3. Eesti seisukohad 19. novembril 2026 toimuval Euroopa Liidu üldasjade nõukogu istungil
4. Eesti seisukohad 19.-20. novembril 2026 toimuval Euroopa Liidu haridus-, noorte, kultuuri- ja spordinõukogu istungil
5. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega pikendatakse liidu meedet „Euroopa kultuuripealinnad“ aastateks 2034–2047 ja tunnistatakse kehtetuks otsus nr 445/2014/EL – COM(2026) 455
6. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol), millega muudetakse määrusi (EL) 2018/1726 ja (EL) 2024/982 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2016/794 – COM(2026) 580
7. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pilve- ja tehisintellekti ökosüsteemi tugevdamiseks - COM(2026) 502
8. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, milles käsitletakse sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise digiüleminekut ja millega kehtestatakse Euroopa sotsiaalkindlustuspassi (ESSPASS) raamistik ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 883/2004, (EÜ) nr 987/2009 ja (EL) 2018/1724 – COM(2026) 980
9. Info ja muud küsimused

1. Päevakorra kinnitamine

Euroopa Liidu asjade komisjoni istung reede, 13.11.2026 kell 9.00
1. Päevakorra kinnitamine
2. Euroopa Liidu asjade komisjoni esitatud Riigikogu otsuse „Põhjendatud arvamus Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni presidendile ning Euroopa Liidu Nõukogu eesistujale Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku, millega kehtestatakse liikmesriikides eluaseme taskukohasuse ja kättesaadavuse tagamiseks võetavate meetmete raamistik (taskukohaste eluasemete õigusakt), mittevastavuse kohta subsidiaarsuse põhimõttele“ eelnõu (1083 OE) lugemise ettevalmistamine.
3. Eesti seisukohad 19. novembril 2026 toimuval Euroopa Liidu üldasjade nõukogu istungil
4. Eesti seisukohad 19.-20. novembril 2026 toimuval Euroopa Liidu haridus-, noorte, kultuuri- ja spordinõukogu istungil
5. Eesti seisukohad 19.-20. novembril 2026 toimuval Euroopa Liidu haridus-, noorte, kultuuri- ja spordinõukogu istungil
6. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol), millega muudetakse määrusi (EL) 2018/1726 ja (EL) 2024/982 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2016/794 – COM(2026) 580
7. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pilve- ja tehisintellekti ökosüsteemi tugevdamiseks - COM(2026) 502
8. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, milles käsitletakse sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise digiüleminekut ja millega kehtestatakse Euroopa sotsiaalkindlustuspassi (ESSPASS) raamistik ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 883/2004, (EÜ) nr 987/2009 ja (EL) 2018/1724 – COM(2026) 980
9. Info ja muud küsimused

Otsustati:
1.1. Kinnitada päevakord (konsensus: Enn Eesmaa, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

2. Euroopa Liidu asjade komisjoni esitatud Riigikogu otsuse „Põhjendatud arvamus Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni presidendile ning Euroopa Liidu Nõukogu eesistujale Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku, millega kehtestatakse liikmesriikides eluaseme taskukohasuse ja kättesaadavuse tagamiseks võetavate meetmete raamistik (taskukohaste eluasemete õigusakt), mittevastavuse kohta subsidiaarsuse põhimõttele“ eelnõu (1083 OE) lugemise ettevalmistamine.

Kadri Tali sõnas, et Euroopa Liidu asjade komisjon (edaspidi ELAK) esitas Riigikogule otsuse eelnõu, mis sisaldab põhjendatud arvamust selle kohta, miks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanek COM(2026) 599, millega kehtestatakse liikmesriikides eluaseme taskukohasuse ja kättesaadavuse tagamiseks võetavate meetmete raamistik (taskukohaste eluasemete õigusakt), ei vasta subsidiaarsuse põhimõttele. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks (12.11 kell 16.00) ühtegi ettepanekut ei laekunud ning ELAKi liikmetele edastati keeletoimetatud otsuse eelnõu tekst, kus parandused puudutavad peamiselt sõnastust, lauseehitust, korduste kõrvaldamist ning keele- ja vormistusvigade parandamist. Muudetud kohad on jälgimise hõlbustamiseks alla joonitud. K. Tali tegi ettepaneku kiita heaks Riigikogu otsuse eelnõu (1083 OE) lugemise tekst.

Otsustati:
2.1. Kiita heaks Riigikogu otsuse eelnõu (1083 OE) lugemise tekst. (konsensus: Enn Eesmaa, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

3. Eesti seisukohad 19. novembril 2026 toimuval Euroopa Liidu üldasjade nõukogu istungil

Margus Tsahkna andis ülevaate Eesti seisukohtadest 19. novembril 2026 toimuval Euroopa Liidu üldasjade nõukogu istungil. Välisminister sõnas, et istungi päevakorras on kolm teemat, millest esimene on seadusandlik planeerimine - Euroopa Komisjoni 2027. aasta tööprogramm. Eesistuja Iirimaa eesmärk on ministrite mõttevahetuses selgitada välja liikmesriikide prioriteedid Euroopa Komisjoni, Euroopa Nõukogu ja Euroopa Parlamendi iga-aastaste prioriteetide ühisdeklaratsioonis. Kõneleja sõnas, et tööprogramm hõlmab seitset põhisuunda: uus plaan Euroopa kestlikuks õitsenguks ja konkurentsivõimeks, inimeste toetamine ning Euroopa Liidu (edaspidi EL) ühiskondade ja sotsiaalse mudeli tugevdamine, uus ajastu Euroopa kaitse ja julgeoleku jaoks, ELi elukvaliteedi säilitamine, demokraatia kaitsmine ja meie väärtuste hoidmine, globaalne Euroopa (meie mõjuvõimu ja partnerluste rakendamine), üheskoos tegutsedes valmistame oma ELi ette tulevikuks. Kestliku õitsengu ja konkurentsivõime osas on põhirõhk eelkõige kõrgetel energiahindadel. Kaitsevaldkonnas juhitakse tähelepanu ohule, et 2030. aasta kaitsevalmiduse eesmärk võib jääda saavutamata ning rõhutatakse koostööd Ukraina kaitsetööstusega. M. Tsahkna sõnas, et läbirääkimiste õnnestumisel võidakse Tallinnas sõlmida ELi ja Ukraina kaitsetööstuskoostöö leping. Samuti kavandatakse uue Euroopa strateegiliste võimaldajate rahastamisvahendi, Euroopa julgeoleku hädaolukorra protokolli ning Euroopa Julgeolekunõukogu loomist. Eesti suhtub mitmesse algatusse ettevaatlikult, eelkõige julgeolekunõukogu loomisse, sest uus struktuur ei tohiks dubleerida NATOt. Demokraatia kaitse raames kavandatakse Euroopa kongress. Partnerlussuhetes keskendutakse Kanadale ja Ühendkuningriigile, kuid USAd tööprogrammis ei mainita. Tulevikusuuna keskmes on ELi mitmeaastase finantsraamistiku (edaspidi MFF) poliitiline kokkulepe 2026. aasta lõpuks ning Montenegro, Albaania, Ukraina ja Moldova edasiliikumine laienemisprotsessis. Kõneleja märkis, et Ukraina ja Moldova puhul on avamata kaks läbirääkimisklastrit, Montenegro võiks järgmisel aastal alustada peatükkide sulgemist ning Albaania teeb samuti edusamme. Eesti võtab Euroopa Komisjoni 2027. aasta tööprogrammi teadmiseks ja lähtub seni kujundatud seisukohtadest. Meie prioriteedid on Ukraina katkematu toetamine, Ukraina ELiga ühinemise protsessi kiirendamine ja kaitsetööstuskoostöö süvendamine, Schengeni viisade ja kombatantide küsimus ning Venemaa kodanikele turismiviisade väljastamise lõpetamine, õiguskeskkonna lihtsustamine, siseturu süvendamine, ELi konkurentsivõime tugevdamine ning MFFi poliitilise kokkuleppe saavutamine 2026. aasta lõpuks. Istungi teine päevakorrapunkt käsitleb iga-aastast

õigusriigidialoogi. Sel korral arutatakse olukorda Küprosel, Lätis, Luksemburgis ja Ungaris, keskendudes kohtusüsteemile, korruptsioonivastasele raamistikule, meediavabadusele ja -mitmekesisusele ning institutsionaalsele kontrolli- ja tasakaalusüsteemile. Läti olukorda hinnatakse üldiselt stabiilseks ning mitmes valdkonnas on reforme jätkatud. Küprosel on tehtud edusamme, kuid töö peab jätkuma. Luksemburgi olukorda hinnatakse sarnaselt Eestiga väga heaks, sealhulgas on kohtute sõltumatuse tase jätkuvalt kõrge. Eraldi tähelepanu all on Ungari, kelle suhtes on algatatud 7. artikli menetlus, mis võib õigusriigi põhimõtete rikkumise korral viia hääleõiguse peatamiseni. M. Tsahkna sõnas, et käis Ungaris kahepoolsel visiidil ning riigis püütakse muuta põhiseadust, et viia õigusriigi ja institutsioonide toimimine taas vastavusse ELi standarditega. Ungari uus valitsus andis oktoobris üldasjade nõukogul ülevaate tegevustest, kuid edusammudest hoolimata püsivad probleemid kohtuasjade jaotuse läbipaistvuse, madalama astme kohtutes peaprokuröri valimiskorrast tuleneva poliitilise sekkumise ohu, kõrgetasemelise korruptsiooni, nõrga süüdimõistmise praktika ja tervikliku lobitöö regulatsioonide puudumisega. Eesti peab oluliseks, et kõik liikmesriigid järgiksid õigusriigi põhimõtet, mis on ELi elutähtis alusväärtus ning mille järgimisel ei tohi teha järeleandmist. Istungi kolmanda päevakorrapunktina annab eesistuja Iirimaa ülevaate lihtsustamise koondpakettide hetkeseisust, kus Eesti võtab info teadmiseks. Lisaks toimub 20. novembril 2026 algselt suveks kavandatud ELi ja Ühendkuningriigi tippkohtumine, mis lükkus edasi Ühendkuningriigi valitsuse vahetuse tõttu. Ühendkuningriigi valitsus ja peaminister on väljendanud valmisolekut kaaluda tulevikus ELiga taasühinemist, arvestades tihedamate suhete majanduslikku ja julgeolekupoliitilist tähtsust. Tippkohtumisel soovitakse anda poliitiline heakskiit sanitaar- ja fütosanitaarala loomisele (SPS), heitkogustega kauplemise süsteemide sidumisele (ETS) ning noorte liikuvuse skeemile (YES), millest Eesti on eriti huvitatud. Samuti soovitakse kokku leppida raamleping, mis võimaldaks Ühendkuningriigil osaleda ELi tsiviilmissioonidel. Tulemused on kavas kajastada ühisavalduses. Ühendkuningriik soovib tihedamate suhete kaudu toetada majanduskasvu, vähendada kaubandustõkkeid ja tugevdada julgeolekut ning vältida kõrvalejäämist ELi kaitse- ja muudest programmidest ning kaitserahastusest. Eesti toetab Ühendkuningriigi tihedat seotust ELiga, lähtudes põhimõttest „*Made with Europe*“, mitte üksnes „*Made in Europe*“. Läbirääkimised jätkuvad tippkohtumiseni, kuid peamised erimeelsused on Prantsusmaa ja Ühendkuningriigi vahel muu hulgas autotööstuse küsimustes. Eesti jaoks on jätkuvalt lahendamata Ühendkuningriigis õppimise tasud, stipendiumivõimalused ja tervishoiu lisatasud. Eesti on eraldi läbirääkimistel, sealhulgas välisministri hiljutisel visiidil Londonisse, rõhutanud vajadust ühtlustada õppetasude süsteem ELi haridusprogrammidega ning tagada stipendiumite saamise võimalused. Võimaliku soodustingimustel õppivate ELi üliõpilaste arvu jaotamine üksnes liikmesriikide elanike arvu alusel piiraks Eesti noorte võimalusi, mistõttu soovime taotleda erandit. Peame oluliseks kahe- ja mitmepoolse koostöö ning infovahetuse süvendamist, Ühendkuningriigi tihedat kaasamist ELi välis- ja julgeolekupoliitikasse ning ELi ja NATO koostöö tugevdamist. Ühendkuningriik on Eesti oluline liitlane ja raamriik, kelle väed paiknevad Eestis ning on integreeritud Eesti kaitseväkke. M. Tsahkna rõhutas, et tippkohtumise toimumine ja ühisavalduste vastuvõtmine ning oma seisukohtade esitamine Euroopa Komisjoni kaudu on oluline. Kõneleja märkis, et MFFi arutelu on liikunud riigijuhtide tasemele ega ole enam üldasjade nõukogu ministrite tasandi päevakorras.

Kadri Tali sõnas, et Eesti noored on olnud Ühendkuningriigi ülikoolides väga oodatud, kuid Eesti üliõpilaste huvide eest seismisel tuleb arvestada Eesti kui väikeriigi eripära, kõrget haritustaset ja hariduse väärtustamist. K. Tali tegi ettepaneku toetada välisministri esitatud

Eesti põhisõnumeid.

Otsustati:
3.1. Toetada välisministri esitatud Eesti põhisõnumeid (konsensus: Enn Eesmaa, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

4. Eesti seisukohad 19.-20. novembril 2026 toimuval Euroopa Liidu haridus-, noorte, kultuuri- ja spordinõukogu istungil

Kristina Kallas andis ülevaate Eesti seisukohtadest 19. novembril 2026 toimuval ELi haridus- ja noorteministrite nõukogu istungil. Haridus- ja teadusminister sõnas, et haridus- ja noorteministrite nõukogu istungitel siduvaid otsuseid ei tehta, vaid võetakse vastu järeldused sätestamaks põhimõtted liikmesriikide koostöö edendamiseks. Noorteministrite nõukogus on kavas kiita heaks kaks järelduste eelnõu, mida Eesti toetab. Esimene käsitleb noorte kaasatuse ja mõjuvõimu suurendamist muutuvas infokeskkonnas. Vale- ja eksitava teabega toimetulekuks rõhutatakse kriitilise mõtlemise, digi- ja meediapädevuse ning tehisintellekti kasutamise oskuste arendamist. Liikmesriikidelt oodatakse noorte pädevuste arendamise toetamist haridussüsteemi ja muude tegevuste kaudu, Euroopa Komisjonilt riikidevahelise koostöö ning heade tavade vahetamise edendamist. Teine eelnõu käsitleb noorte tegevus- ja kohtumispaikade edendamist. Eesmärk on tagada turvalised ja ligipääsetavad keskkonnad, mis toetavad demokraatlikku osalust, vaimset heaolu, sotsiaalset kaasatust ja kogukondlikku aktiivsust. Liikmesriike kutsutakse üles lähtuma noorte vajadustest, kaasama otsustesse noori ja noorsootöötajaid ning kasutama paikade rajamiseks paremini ELi toetusi. Eestis toetavad neid eesmärke noortekeskused ja avatud noorsootöö. Noorteministrite nõukogus on kavas ka poliitiline mõttevahetus noorsoo tulevasest rollist ELis, kus ministritel palutakse sõna võtta ELi tulevasest noorsootöö fookusest ja Eesti sõnavõtud on noorsootöötajaid toetavad. Haridusministrite nõukogu istungil käsitletakse järeldusi loodusteaduste, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (ehk MATIK, inglise keeles STEAM) alase hariduse ja koolituse kohta. Järelduste taustaks on PISA testi tulemustes kajastuv loodusteaduslike ja matemaatiliste oskuste langus Euroopas. Liikmesriikidelt oodatakse MATIK-õppe strateegilist arendamist, õppimisvõimaluste kättesaadavuse parandamist, osalemist piiravate takistuste vähendamist ning karjäärinõustamise tugevdamist. Samuti rõhutatakse õpetajate puuduse leevendamist, esma- ja täiendusõppe toetamist ning õppijate varajase huvi äratamist sobivate õppematerjalide ja -viiside abil. Eesti toetab järeldusi. K. Kallas märkis, et kõiki õppeastmeid hõlmiva MATIK-strateegia koostamine on lõpujärgus ning see on kavas vastu võtta 2027. aasta esimeses pooles. Nõukogus käsitletakse ka järeldusi tehisaru kasutamiseks vajalike oskuste ja pädevuste kohta, keskendudes teaduspõhisele, kriitilisele ja süsteemsele mõtlemisele ning analüüsivõimele. Liikmesriikidelt oodatakse tõenduspõhist lähenemist tehisaruoskuste arendamisele ning Euroopa digipädevuse ja tehisaruoskuste raamistike kasutamist õppekavade ja -programmide arendamisel. Euroopa Komisjonilt oodatakse koostöö, kogemuste vahetamise ja heade tavade levitamise toetamist. Eesti toetab järeldusi ning on TI-Hüppe programmiga tehisaruoskuste arendamisel eesrinnas. Järelduste koostamisel õnnestus vältida tehisaru kasutamise ülemäära rangeid ja vanuselisi piiranguid, jättes vastavad otsused valdkonna- ja pedagoogikaekspertide pädevusse. Ministrite poliitiline mõttevahetus keskendub õppijate kriitilise mõtlemise ning iseseisva tegutsemis- ja otsustusvõime säilitamisele ja arendamisele muutuvas digi- ja tehisarukeskkonnas. Eesti tutvustab TI-Hüppe programmi kogemusi kriitilise mõtlemise ja analüüsivõime arendamisel koolides.

Kadri Tali tegi ettepaneku toetada haridus- ja teadusministri esitatud Eesti põhisõnumeid.

Heidy Purga andis ülevaate Eesti seisukohtadest 20. novembril 2026 toimuval ELi kultuuri- ja spordinõukogu istungil. Kultuuriminister sõnas, et kolm peamist aruteluteemat on laste turvalisus internetis, spordi roll vaimse tervise toetamisel ning ühine tegutsemine Venemaa ja Valgevene riikliku esindatuse vastu rahvusvahelises spordis. Lisaks kiidetakse heaks ELi kultuurivaldkonna järgmise nelja aasta tööplaan ning järeldus traditsiooniliste spordialade ja -mängude kohta. Esmalt kiidetakse heaks turvalise internetikasutuse õigusakti (EU KIDS Act) eduaruanne, mis annab ülevaate läbirääkimiste seisust. Õigusakti veel vastu ei võeta, kuid ministrid annavad edasiseks aruteluks oma poliitilise suuna, kus Eesti lähtub varasemalt heaks kiidetud seisukohtadest. Ministrite arutelu keskendub sellele, kuidas EU KIDS Act tagab laste turvalisuse ja privaatsuse veebis ning õiguse teavet saada ja suhelda. Samuti arutletakse, millised peaksid olema teenusepakkujate kohustused tagada turvalisus juba teenuse kujundamisel ning mida tuleks kavandatud kohustustes muuta. Küsimus puudutab näiteks sõltuvust tekitavaid lahendusi, laste privaatsust, vanusekontrolli ning võimalust probleemidest lihtsalt teatada ja abi saada. Sotsiaalmeedia kõrval hõlmab algatus ka teisi digiteenuseid, näiteks teatud mänguplatvorme ja tehisintellekti vestlusroboteid. Eestil sõnumid on, et laste kaitsmiseks tuleb muuta teenused turvalisemaks, mitte kehtestada üldist sotsiaalmeedia keeldu, platvormid peavad oma teenustest tulenevate riskide eest ise enam vastutama, kaitsemeetmed peavad arvestama laste õigustega ega tohi põhjendatult kahjustada privaatsust. Samuti on oluline arendada laste ja täiskasvanute digi- ja meediapädevust. Teisena kiidetakse heaks ELi kultuurivaldkonna tööplaan aastateks 2027–2030, mis määrab, milliste kultuuriteemadega liikmesriigid ja Euroopa Komisjon järgmise nelja aasta jooksul ühiselt tegelevad. Teemade hulgas on loovisikute töötingimused, kultuuriharidus, tehisintellekti mõju, kultuuripärandi kaitse ning kriisivalmidus. Koostöö toimub peamiselt ekspertide kogemuste vahetamise ja ühiste lahenduste otsimise kaudu. Eesti toetab tööplaani ning eriti olulised on kultuurikriisivalmidus, keeleline ja kultuuriline mitmekesisus ning tehisintellekti mõju loomesektorile. Eesti ettepanekul on tööplaani lisatud ka koostöö digitaalse kultuuripärandi pikaajaliseks säilitamiseks piirideüleselt. H. Purga sõnas, et Eesti on ainsa riigina silmapaistvalt digitaalse kultuuripärandi teemat arendanud. Kolmandana kiidetakse heaks järeldused, mille eesmärk on aidata säilitada traditsioonilisi spordialasid ja -mänge, mis on kultuuripärandi osa kui ka võimalus soodustada liikumist ning tugevdada kogukondi. H. Purga tõi näidetena välja Iirimaa sportmängud *hurling*, *camogie* ja Gaeli jalgpall ning Eestist vägikaikaveo ja köieveo. Spordiministrite poliitiline arutelu käsitleb sporti ja vaimset tervist ning keskendub sellele, kuidas soodustada liikumist ning kasutada spordivõimalusi vaimse tervise ja heaolu toetamiseks. Teema puudutab nii osalemist takistavate tõkete vähendamist kui ka valdkonna paremat koostööd. Eesti põhisõnum on, et sport peab olema turvaline ja toetav. Vaimse heaolu eest vastutamist ei saa jätta üksnes sportlase enda kanda, vaid olulised on treenerite ja spordiorganisatsioonide tegevus, väärkohtlemise ennetamine ning toimivad spordieetika reeglid. Eesti tutvustab juulis jõustunud spordieetika reegleid. Eesti ettepanekul on spordiministrite lõunalaua fookus Venemaa ja Valgevene riiklik esindatus rahvusvahelises spordis, et arutleda, kuidas viia Euroopa Ülemkogu poliitilised sõnumid praktilisse tegevusse. Sageli rakendavad rahvusvahelised spordialaliidud erinevaid reegleid ning riigid jäävad tekkinud olukordade lahendamisel üksi. Sarnaselt Eestile on näiteks Soome, Poola ja Kanada antud küsimuses väga jõuliselt seisukohti avaldanud ja rakendanud viisakeelde. Eesti põhisõnum on, et kuni Ukrainas pole õiglast ja püsivat rahu, ei tohi me normaliseerida Venemaa ega Valgevene riiklikku esindatust rahvusvahelises spordis, võistlustele ei tohiks lubada nende rahvuskoondisi ega kasutada riigilippe, hümne või muid riiklikke sümboleid. Soovime, et ELi ühised praktilised suunad ja koordineeritud suhtlus spordialaliitude ja -

võistluste korraldajatega oleks järjepidev. Samuti ei tohiks ELi ega liikmesriikide rahastusega toetada organisatsioone, kes riiklikku esindatust taastavad või hõlbustavad. Eesti tegi ka ettepaneku lõpetada nende organisatsioonide rahastamine Erasmuse programmi kaudu. Neutraalselt üksiksportlaste osalemist tuleb selgelt eristada ning see saab olema võimalik üksnes rangetel tingimustel. Muude teemadena arutatakse Veneetsia arhitektuuribiennaali korraldust, mille osas Eesti toetab Poola üleskutset takistada Venemaa osalemist 2027. aasta biennaalil. Eesti seisukoht on, et kultuurisündmused ei tohi aidata Venemaal jätkuva agressioonisõja ajal oma mainet parandada. Lisaks on kavas teavitada partnereid 2027. aastal Tallinnas toimuvast Ukraina taastekonverentsist ning selle raames kavandatavast spordiministrite kohtumisest, et tugevdada ühist tegutsemist ning takistada Venemaa ja Valgevene rahvusvahelisse sporti naasmist.

Kadri Tali tegi ettepaneku toetada kultuuriministri esitatud Eesti põhisõnumeid.

Otsustati:
4.1. Toetada haridus- ja teadusministri esitatud Eesti põhisõnumeid (konsensus: Enn Eesmaa, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).
4.2. Toetada kultuuriministri esitatud Eesti põhisõnumeid (konsensus: Enn Eesmaa, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

5. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega pikendatakse liidu meedet „Euroopa kultuuripealinnad“ aastateks 2034–2047 ja tunnistatakse kehtetuks otsus nr 445/2014/EL – COM(2026) 455

Heidy Purga andis ülevaate Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusest, millega pikendatakse liidu meedet „Euroopa kultuuripealinnad“ aastateks 2034–2047 ja tunnistatakse kehtetuks otsus nr 445/2014/EL – COM(2026) 455. Kultuuriminister sõnas, et toetame Euroopa kultuuripealinnade algatuse jätkamist aastatel 2034–2047, kuid antud seisukohtades riigi toetuse suurust ei määrata. Ettepaneku järgi kannab Eesti järgmisena tiitlit 2038. aastal samaaegselt ühe Saksamaa linna ja ühe ELi välise riigi linnaga. Tiitlikonkurss tuleb välja kuulutada hiljemalt 2032. aastal. H. Purga sõnas, et tegemist on ühe kõige nähtavama kultuurivaldkonna algatusega, mis on toiminud üldiselt hästi ning Euroopa Komisjoni uuendatud ettepanek koos ajakavaga ei muuda oluliselt senist suunda, vaid täpsustab tingimusi. Kultuuriminister tõi välja, et ühe uuendusena saavad ühiselt kandideerida eri riikides asuvad, kuid lähestikku paiknevad linnad. Eesti toetab ettepanekut, sest nii on ka väiksematel linnadel lihtsam osaleda ja oma piirkonnas koostööd teha. H. Purga tõi piiriüleste linnade näidetena välja 2025. aasta Euroopa kultuuripealinna programmi juures osalenud Nova Gorica Sloveenias ja Gorizia Itaalias. Sarnane koostöö oleks potentsiaalselt võimalik Eesti linna Valga ja Läti linna Valka puhul. Euroopa Komisjoni ettepanek võimaldaks kandideerida ka sõpruslinnadel, näiteks Tallinn ja Lüübek. Lisaks hinnatakse Euroopa mõõdet kogu taotluses ja programmis, mitte enam eraldi hindamiskategooriana. Eesti peamised rõhuasetused on, et kohaldatavad nõuded peavad olema jõukohased ka väiksematele linnadele, enne konkursi väljakuulutamist peavad olema teada ühised juhised, taotlusvorm ja hindamise alused ning linnadele ja liikmesriikidele peab jääma võimalus ise otsustada. Lisaks on oluline, et kultuuripealinna mõju kestaks ka peale tiitliaastat ning tuleb jälgida seda, mida tehakse ka pärast tiitliaasta lõppu. Mõju ei saa hinnata vaid külastajate arvu järgi, oluline on ka uus looming, kultuurikorraldajate oskused ja püsivad koostöövõrgustikud. H. Purga sõnas, et kultuuris oleme harjunud arvestama kohest mõju majandusele, kuid antud teema puhul peitub ressurss ja võimekus ka pikaajalises mõjus. Eesti järgmised sammud on leppida enne konkurssi kokku, kuidas kandideerimist korraldatakse, mille eest erinevad partnerid

konkreetselt vastutavad, riigi ja omavalitsuste kaasrahastamise põhimõtted ning millal rahastamisotsused tehakse.

Kadri Tali andis ülevaate kultuurikomisjoni arvamusest ning märkis, et komisjon otsustas konsensuslikult toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti rõhutades, et seisukohad peaksid järgima Eesti pikaaegset kultuuristrateegiat ning seadma eesmärgiks Eesti kultuuri tugevdamise. K. Tali tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas kultuurikomisjoni arvamusega.

Otsustati:
5.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas kultuurikomisjoni arvamusega**,** rõhutades, et seisukohad peaksid järgima Eesti pikaaegset kultuuristrateegiat ning seadma eesmärgiks Eesti kultuuri tugevdamise (konsensus: Enn Eesmaa, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

6. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol), millega muudetakse määrusi (EL) 2018/1726 ja (EL) 2024/982 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2016/794 – COM(2026) 580

Igor Taro andis ülevaate Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol), millega muudetakse määrusi (EL) 2018/1726 ja (EL) 2024/982 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2016/794 – COM(2026) 580. Siseminister sõnas, et ettepanekuga ajakohastatakse Europoli õigusraamistikku ning tugevdatakse ameti suutlikkust toetada liikmesriike raske ja organiseeritud kuritegevuse, terrorismi ning muude piiriüleste julgeolekuohtude ennetamisel ja uurimisel. Kehtiv Europoli määrus soovitakse asendada ning luua ametile uus tegevusraamistik. Eelnõu eesmärk on suurendada Europoli võimekust õiguskaitsealase teabe töötlemisel, operatiivkoostöö toetamisel ning innovatsiooni ja uute tehnoloogiate kasutamisel. Selleks laiendatakse Europoli operatiivset tuge liikmesriikidele, arendatakse andmevahetuse ja -analüüsi võimalusi ning tugevdatakse koostööd teiste ELi asutuste ja partneritega. Eesti toetab Europoli võimestamist ELi õiguskaitsealase teabe operatiivinfo- ja innovatsioonikeskusena. Peame oluliseks, et Europoli roll liikmesriikide toetajana tugevneks, kuid samal ajal säiliks liikmesriikide otsustusõigus ning kriminaalmenetluste ja uurimistoimingute juhtimine jääks jätkuvalt riiklike pädevate asutuste vastutusalasse. Eesti toetab Europoli andmevahetus ristkontrolli ja analüüsivõimekuse arendamist, kuid peab oluliseks, et liikmesriikide kehtestatud andmekasutuse tingimused säiliksid kogu andmetöötlusahela vältel. Samuti peavad olema tagatud selged vastutusreeglid andmete kvaliteedi, õigsuse ja ajakohasuse eest ning piisavad andmekaitse ja järelevalve mehhanismid. Eraldi rõhutame, et Europoli volituste laienemisel peab olema tagatud andmete töötlemise täielik jälgitavus, selged säilitamistingimused ning andmesubjektide põhiõiguste kaitse. Uute tehnoloogiate, sealhulgas tehisintellekti kasutuselevõtt, peab toimuma õigus- ja eesmärgipäraselt ning proportsionaalselt. Eesti peab oluliseks, et Europoli uute ülesannetega kaasnevad kulud ja rakendamiskohustused oleksid liikmesriikidele jõukohased, määruse rakendamiseks vajalik ajakava peab olema realistlik ning liikmesriikidele tuleb tagada võimalus kasutada ELi rahastamisvahendeid ja koolitusvõimalusi. Eesti toetab Europoli suutlikkuse arendamist hübriidmõõtmega kuritegevuse käsitlemisel, kuid peab vajalikuks, et Europoli volituste ulatus oleks selgelt piiritletud. Toetame eelnõus kasutatud lähenemist, mille kohaselt hübriidmõõde ei kujuta endast uut iseseisvat kuriteoliiki, vaid võib esineda Europoli pädevusse juba kuuluvate kuritegude ühe tunnusena. I. Taro sõnas kokkuvõttes, et Eesti toetab Europoli võimekuse

tugevdamist, sest see aitab parandada liikmesriikide koostööd võitluses raske ja organiseeritud kuritegevuse, terrorismi ja teiste piiriüleste julgeolekuohtudega, kuid seejuures peame oluliseks, et säiliks tasakaal tõhusa õiguskaitse, liikmesriikide pädevuste ning põhiõiguste ja andmekaitse vahel.

Kadri Tali sõnas, et õiguskomisjoni arvamuse kohaselt otsustas õiguskomisjon konsensuslikult toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti. K. Tali tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas õiguskomisjoni arvamusega.

Otsustati:
6.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas õiguskomisjoni arvamusega (konsensus: Enn Eesmaa, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

7. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pilve- ja tehisintellekti ökosüsteemi tugevdamiseks - COM(2026) 502

Allan Allmere andis ülevaate Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pilve- ja tehisintellekti ökosüsteemi tugevdamiseks - COM(2026) 502 (lisa 1). Justiits- ja Digiministeeriumi IT arhitektuuri ja taristu nõunik sõnas, et ELi pilve- ja tehisaru määruse eelnõu (inglise keeles *Cloud and AI Development Act*, edaspidi CADA) eesmärk on vähendada sõltuvust kolmandate riikide pakutavatest teenustest. Valdkonnas domineerib USA, kelle kontrolli all on umbes 72% Euroopa pilveturust, kuna peamiselt on Euroopas kasutusel Microsofti, Amazoni ja Google'i pilveteenused. A. Allmere sõnas, et CADA kohaldub peamiselt avalikule sektorile ning kaudselt kõigile pilve- ja tehisaruteenuste tarbijatele. CADA abil soovitakse kiirendada andmekeskuste rajamist ja loamenetluste kiirendamist. Samuti on kavas kogu avaliku sektori teenused jagada nelja usaldustaseme vahel, kus number vastab teenuse kriitilisusele. Soodustatakse ka avatud lähtekoodi ja hangete korraldamist, et eelistada Euroopa toodangut. Samuti on EuroCloud föderatsiooni abil kavas ühendada liikmesriikide siseriiklikud pilveteenuste infrastruktuurid. Eesti peab CADA üldist eesmärki põhjendatuks ning vajalikuks vähendada Euroopa mahajäämust pilve- ja tehisaruteenuste valdkonnas. Siiski suhtub Eesti CADA kavandatavatesse meetmetesse ettevaatlikult, kuna meie sõltuvus siseriiklikest digilahendustest on suur. Teenuste jaotamine usaldustasemetesse eeldab auditeerimist ning suurendab halduskoormust. Küsimusi tekitab ka liikmesriikide otsustusõiguse ulatus, kuna näiteks võiks Euroopa Komisjon hinnata Eesti poolt teisele tasemele määratud rahvastikuregistri kolmanda taseme teenuseks. Kuna tasemetele kehtivad erinevad nõuded, võib ümberhindamine piirata teenusepakkujate valikut. Eesti peab oluliseks vältida uute haldusstruktuuride loomist ning et ELi keskseid hankeid ja teenuseid tuleks rahastada ELi tasandil, mitte kehtestada liikmesriikidele lisatasusid. Eesti toetab arvutusvõimsuse ja tehisaru arendamist, Euroopa erasektori arengu soodustamist ning konkurentsi edendamist, kuigi oleme EuroCloudi föderatsiooni rakendatavuse ja oodatava mõju suhtes skeptilised. Samuti peab Eesti oluliseks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete juurdepääsu hangetele. Eestis ei ole see turu väiksuse tõttu probleem, kuid suurriikides tuleks hanked osadeks jaotada, et võimaldada laiemat osalemist. Avatud lähtekoodi kasutamine aitaks säilitada toodete ja teenuste valikuvabadust. Eesti erimeelsus CADA osas puudutab ka turvalisuse tagamise põhimõtteid. Kõrgematel usaldustasemetel nõuded karmistuvad, nähes ette, et teenusepakkuja peab olema täielikult Euroopa ettevõte ning teenust osutavad üksnes Euroopa kodanikud. Eesti hinnangul ei taga ettevõtte Euroopa päritolu ega teenust osutavate isikute kodakondsus iseenesest suuremat turvalisust, vaid võib tekitada eksliku turvatunde ning riske tuleks

maandada tehnoloogiliste meetmete, sealhulgas krüpteerimise abil. Eesti ei toeta Euroopa Komisjoni vetoõigust teenuste usaldustasemete määramisel ning peab oluliseks säilitada liikmesriikide riskihinnangutel põhinev otsustusõigus. Kavandatud neljale usaldustasemele tuleks lisada nulltase väheolulistele teenustele, näiteks testkeskkondadele ja veebilehtedele, mille häired ei avalda olulist mõju. Neile ei kohalduks usaldustasemete nõuded, vältimaks ebaproportsionaalset aja- ja rahakulu riskianalüüsile. Eesti ühes mitme teise liikmesriigiga peavad kavandatud 12-kuulist üleminekuaega liiga lühikeseks, sest see peab hõlmama nii uusi hankeid kui ka suurte infosüsteemide üleviimist teise pilvekeskkonda, näiteks Microsofti pilvest lahkumisel. Eesti eelistab uute haldusstruktuuride loomisele olemasolevate asutuste kasutamist ja vajaduse korral nende volituste täiendamist. ELi kesksete hangete kulud, sealhulgas vahendustasud, tuleks katta ühistest vahenditest, mitte kehtestada liikmesriikidele lisatasusid. Eesti toetab Euroopa tehnoloogilise mahajäämuse vähendamist ja Euroopa ettevõtete investeeringute soodustamist, kuid eelistab mitmes küsimuses kohustuslikele nõuetele vabatahtlikku lähenemist. A. Allmere tõi näiteks Pentagoni pikaajalise kohustuse kasutada Amazoni teenuseid, mis tema sõnul aitasid kaasa ettevõtte kasvule. Sarnaselt võiksid Euroopa teenuste kasutamise kohustused suurendada Euroopa ettevõtete investeerimiskindlust. Samas peab Eestile kui suure digisõltuvusega riigile säilima juurdepääs innovatsioonile, sealhulgas USA lahendustele. Kokkuvõttes toetab Eesti CADA üldisi eesmärke, kuid peab oluliseks liikmesriikide otsustusvabadust teenuste valikul ning riskide hindamisel ja maandamisel tehnoloogiliste meetmetega.

Urve Tiidus andis ülevaate majanduskomisjoni arvamusest ning märkis, et komisjon otsustas toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti, täiendades seisukohti järgnevalt:
1.1. Eesti toetab eelnõu eesmärki tugevdada Euroopa Liidu pilve- ja tehisaruvõimekust ning vähendada strateegilisi tehnoloogiasõltuvusi. Eesti saab toetada eelnõuga kavandatavat erinevatel usaldusväärsuse tasemetel põhinevat pilvteenuste suveräänsuse raamistikku ainult juhul, kui selle meetmed tuginevad liikmesriikide olemasolevatele IT-lahendustele, asutustele, üksustele ja muudele struktuuridele, väldivad neile ebaproportsionaalse töö- ja halduskoormuse lisandumist, ei piira liikmesriikide otsustusõigust teha oma otsuseid ja riskihindamisi, arvestavad liikmesriikide erisustega süsteemide ehitamisel ja majutamisel ning on piisavalt Euroopa Liidu poolt rahastatud. **Eesti peab vajalikuks, et usaldusväärsuse tasemete nõuded, sealhulgas andmete ja metaandmete asukoha nõuded, ei takistaks liikmesriigil majutada oma andmeid ja süsteeme riigi enda taristul või rahvusvahelise lepingu alusel toimivates andmesaatkondades, sealhulgas väljaspool Euroopa Liitu.** Eesti ei toeta pilvteenuste suveräänsuse raamistiku rakendamiseks uute asutuste ja üksuste loomist Euroopa Liidu tasandil ega kohustust liikmesriikidele selliseid asutusi luua.
1.2. Eesti ei toeta Euroopa Komisjonile õiguse andmist liikmesriigi avaliku sektori pilvteenuse kasutamise riskihinnangut siduvalt ümber hinnata ega määrata avaliku sektori tegevusele kohaldatavat usaldusväärsuse taset, kuna see ei arvestaks riikide erinevat halduskorraldust, tehnoloogilist taristut ega julgeolekuvajadusi **ning riigi julgeolek on Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõike 2 kohaselt iga liikmesriigi ainuvastutus.** Lõpliku riskihinnangu ja kohaldatava usaldusväärsuse taseme peab määrama liikmesriik, lähtudes oma riigi erisustest, kasutusjuhu kriitilisusest ning teenusepakkuja ja tarneahelaga seotud riskidest. **Riskihinnangutes sisalduva julgeolekutundliku teabe konfidentsiaalsus peab olema tagatud ning Euroopa Komisjonile esitatakse üksnes koondteave, mis ei sisalda riigi julgeolekut ega konkreetsete asutuste süsteeme puudutavat tundlikku teavet.**
1.13. Eesti ei toeta Euroopa Komisjonile ulatuslike volituste andmist eelnõu olemuslike elementide ja põhinõuete, muu hulgas riskihindamis- ja maandamisnõuete kehtestamiseks

delegeeritud aktidega, vaid peab vajalikuks sätestada need eelnõus. **Euroopa Komisjoni delegeeritud õigusaktid ei tohi laiendada eelnimetatud nõudeid erasektorile, vaid need nõuded peavad olema sätestatud eelnõus.** Delegeeritud aktidega võib vajaduse korral täpsustada üksnes eelnõu mitteolemuslikke tehnilisi küsimusi.
Majanduskomisjoni otsus oli konsensuslik (Jaak Aab, Aleksei Jevgrafov, Mario Kadastik, Rene Kokk, Tõnis Mölder, Marek Reinaas, Urve Tiidus, Kristina Šmigun-Vähi).

Urve Tiidus küsis, milline on tõenäosus, et Eesti seisukohti arvesse võetakse.
Allan Allmere vastas, et Justiits- ja Digiministeerium toetab majanduskomisjoni täienduste lisamist Eesti seisukohtadesse. Tema hinnangul toetavad liikmesriigid üldiselt CADA eesmärke, eelkõige edendavad algatust suurriigid nagu Saksamaa ja Prantsusmaa. Ka teised liikmesriigid osalevad aktiivselt arutelus ning on esitanud ettepanekuid. Läbirääkimised on konstruktiivsed ja muudatustele ning ühisosa leidmisele avatud. A. Allmere sõnul ei ole siiski võimalik veel prognoosida Eesti ettepanekute arvestamise ulatust.

Kadri Tali tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas majanduskomisjoni arvamusega.

Otsustati:
7.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas majanduskomisjoni täiendusettepanekutega:
1.1. Eesti toetab eelnõu eesmärki tugevdada Euroopa Liidu pilve- ja tehisaruvõimekust ning vähendada strateegilisi tehnoloogiasõltuvusi. Eesti saab toetada eelnõuga kavandatavat erinevatel usaldusväärsuse tasemetel põhinevat pilvteenuste suveräänsuse raamistikku ainult juhul, kui selle meetmed tuginevad liikmesriikide olemasolevatele IT-lahendustele, asutustele, üksustele ja muudele struktuuridele, väldivad neile ebaproportsionaalse töö- ja halduskoormuse lisandumist, ei piira liikmesriikide otsustusõigust teha oma otsuseid ja riskihindamisi, arvestavad liikmesriikide erisustega süsteemide ehitamisel ja majutamisel ning on piisavalt Euroopa Liidu poolt rahastatud. Eesti peab vajalikuks, et usaldusväärsuse tasemete nõuded, sealhulgas andmete ja metaandmete asukoha nõuded, ei takistaks liikmesriigil majutada oma andmeid ja süsteeme riigi enda taristul või rahvusvahelise lepingu alusel toimivates andmesaatkondades, sealhulgas väljaspool Euroopa Liitu. Eesti ei toeta pilvteenuste suveräänsuse raamistiku rakendamiseks uute asutuste ja üksuste loomist Euroopa Liidu tasandil ega kohustust liikmesriikidele selliseid asutusi luua.
1.2. Eesti ei toeta Euroopa Komisjonile õiguse andmist liikmesriigi avaliku sektori pilvteenuse kasutamise riskihinnangut siduvalt ümber hinnata ega määrata avaliku sektori tegevusele kohaldatavat usaldusväärsuse taset, kuna see ei arvestaks riikide erinevat halduskorraldust, tehnoloogilist taristut ega julgeolekuvajadusi ning riigi julgeolek on Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõike 2 kohaselt iga liikmesriigi ainuvastutus. Lõpliku riskihinnangu ja kohaldatava usaldusväärsuse taseme peab määrama liikmesriik, lähtudes oma riigi erisustest, kasutusjuhu kriitilisusest ning teenusepakkuja ja tarneahelaga seotud riskidest. Riskihinnangutes sisalduva julgeolekutundliku teabe konfidentsiaalsus peab olema tagatud ning Euroopa Komisjonile esitatakse üksnes koondteave, mis ei sisalda riigi julgeolekut ega konkreetsete asutuste süsteeme puudutavat tundlikku teavet.
1.3. Eesti leiab, et eelnõust tulenev julgeoleku ja suveräänsuse usaldusväärsuse tase 1 ei tohi olla kohustuslik avaliku sektori madala riskiga pilvteenuseid kasutavale tegevusele (näiteks avalikult kättesaadava teabe töötlemisel või teatavates arendus- ja testkeskkondades), kui erinevatele nõuetele vastavus, näiteks julgeoleku- ja andmekaitsenõuete täitmine on piisavalt tagatud. Komisjon võib toetada liikmesriike ühise riskihindamise metoodika väljatöötamisega.
1.4. Eesti leiab, et eelnõus liikmesriigile pilvteenuse vahetamiseks ette nähtud üldist 12 kuulist üleminekuperioodi peab olema võimalik põhjendatud juhtudel pikendada vähemalt 24 kuule. Tähtaja määramisel tuleb arvestada liikmesriikide otsustusvabadust, avaliku teenuse

keerukust ja kriitilisust, hanke kestust, alternatiivide olemasolu, tehnilist teostatavust, vajalikke õigustoiminguid, toimepidevust ja küberturvalisust. Pikendamise õigus peab kajastuma eelnõus ja andma liikmesriikidele õiguse seda kasutada.
1.5. Eesti toetab pilve- ja tehisaru valdkonna riiklike eesmärkide, prioriteetide ja poliitikavalikute kindlaksmääramist, kuid ei toeta eelnõust tulenevat kohustust koostada selleks eraldiseisev riiklik strateegia. Eesti peab vajalikuks sätestada eelnõus, et eraldiseisva strateegia koostamise nõuet on võimalik täita ka olemasolevate strateegiate, arengukavade ning seire- ja aruandlusmehhanismide kaudu.
1.6. Eesti leiab, et avatud lähtekoodi on võimalik muuta eelnõuga liikmesriikidele kohustuslikuks üksnes siis, kui Euroopa Liit selle kasutamist ja ülalpidamist rahastab. Eesti toetab üldjuhul avatud standardite ja lähtekoodi kasutamist avalikus sektoris, kuid tehnoloogia valik peab põhinema lahenduse sobivusel, turvalisusel ja kogukulul.
1.7. Eesti toetab eelnõuga ühe keskse Euroopa Liidu avatud lähtekoodivaramu loomist, mis ühildub olemasolevate ja loodavate varamutega, toimib ühtse platvormina, võimaldab avaliku sektori tarkvara taaskasutada ilma täiendava halduskoormuseta ja mis ei tohi nõuda tarkvara korduvat üleslaadimist.
1.8. Eesti toetab eelnõuga Euroopa Liidu ühishangete raamistiku loomist pilve- ja tehisarulahenduste hankimiseks, kuid peab oluliseks, et raamistik soodustaks väikeste ja suurte liikmesriikide koostööd ning tagaks kõigile liikmesriikidele võrdsed võimalused osaleda ühishangete ettevalmistamises ja elluviimises. Oluline on pilve- ja tehisaruhangetes innovatsiooni, tarnekindluse, tehnoloogiliste sõltuvuste ja Euroopa tehnoloogiaökosüsteemi arengu arvestamine ning innovaatiliste väikeste ja keskmiste ettevõtjate, sealhulgas idu- ja kasvufirmade osalemise parandamine. Suured liikmesriigid peavad nendesse ühishangetesse kaasama väikseid Euroopa Liidu riike, näiteks Eestit.
1.9. Eesti peab vajalikuks eelnõus sätestada, et pilve- ja tehisaruhangete tingimused peab hankija määrama hanke eesmärgi ja riskide alusel, kuid Euroopa lisandväärtuse kriteerium, 25% innovaatiliste väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) tulemuseesmärk ja osalemine Euroopa Komisjoni ühishangetes, ei tohi olla eelnõu kohaselt kohustuslikud. VKEde osalemist tuleb toetada konkurentsi soodustavate hanketingimustega.
1.10. Eesti toetab Euroopa tehnoloogilise võimekuse tugevdamist eelnõuga loodava ühiste pilve- ja tehisarualgatuste raamistiku kaudu, kuid peab vajalikuks tagada, et Euroopa Liidu rahastatud koostööprojektide taristule ja pädevuste arendamise võimalustele on võrdne ligipääs kõigi liikmesriikide ettevõtjatel, teadusasutustel ja avaliku sektori asutustel. Tehisaru kogemus- ja kiirenduskeskused ehk selliste koostööprojektide tugikeskused peavad põhinema olemasolevatel Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustel ilma, et kaasneks kohustus Euroopa Liidu või liikmesriikide tasandil täiendavate üksuste loomiseks. Liikmesriikide strateegiliste projektide arvutusressurssi panustamine peab olema vabatahtlik ega tohi kohustada liikmesriike looma lisavõimsust või eelistama Euroopa Liidu projekte riiklikele kohustustele.
1.11. Eesti toetab strateegilist eesmärki edendada andmekeskuste rajamist ning lihtsustada selleks vajalikke menetlusi. Liikmesriigil peab olema võimalik saavutada sama eesmärk oma õigusruumi sobivate meetmetega. Kiirendustsoonide kui ühe võimaliku meetme rakendamine peab jääma liikmesriigile vabatahtlikuks.
1.12. Eesti ei toeta eelnõuga teenusepakkujate usaldusväärsuse tasemele vastavuse tagamiseks uute tunnustamis- ja auditiraamistike kehtestamist. Vajalik on taaskasutada olemasolevaid Euroopa Liidu ja riiklikke auditeid, sertifikaate ning muid samaväärseid tõendeid, et vältida sama nõude korduvat tõendamist erinevates auditites. Nõuded audiitoritele peavad arvestama audiitorite tegelikku kättesaadavust. Usaldusväärsuse tasemetega seotud nõuete muutmisel peab kehtima vähemalt viieaastane üleminekuaeg.
1.13. Eesti ei toeta Euroopa Komisjonile ulatuslike volituste andmist eelnõu olemuslike elementide ja põhinõuete, muu hulgas riskihindamis- ja maandamisnõuete kehtestamiseks delegeeritud aktidega, vaid peab vajalikuks sätestada need eelnõus. Euroopa Komisjoni delegeeritud õigusaktid ei tohi laiendada eelnimetatud nõudeid erasektorile, vaid need nõuded peavad olema sätestatud eelnõus. Delegeeritud aktidega võib vajaduse korral täpsustada üksnes eelnõu mitteolemuslikke tehnilisi küsimusi.

1.14. Eesti toetab eelnõuga loodavat vabatahtlikku avaliku sektori pilveressursside koostöömehhanismi, et Euroopa Liidu üleselt jagada andmekeskus- ja pilvteenuseid. Seejuures peab liikmesriik saama otsustada selles osalemise ning pilveressursside jagamise ja kasutamise tingimused. Eelnõu peab ette nägema, et pilve kasutamise ja opereerimise tasud peavad olema läbipaistvad ja kulupõhised ning koostöö ei tohi piirata riiklike pilvelahenduste arendamist ja kasutamist.
1.15. Eesti peab vajalikuks eelnõus sätestada, et Euroopa koostöömehhanismid ja pilvteenuste ühishangetega seotud kulud kaetakse Euroopa Liidu eelarvest. Liikmesriikidelt ei tohi nõuda Euroopa Komisjoni tegevuskulude katmiseks lisatasusid. Samuti ei tohi Euroopa Komisjon teenida omatulu ühistegevuse toetamisest saadud finantsvahenditest.
(konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

8. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, milles käsitletakse sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise digiüleminekut ja millega kehtestatakse Euroopa sotsiaalkindlustuspassi (ESSPASS) raamistik ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 883/2004, (EÜ) nr 987/2009 ja (EL) 2018/1724 – COM(2026) 980

Kati Kümnik andis ülevaate Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, milles käsitletakse sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise digiüleminekut ja millega kehtestatakse Euroopa sotsiaalkindlustuspassi (ESSPASS) raamistik ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 883/2004, (EÜ) nr 987/2009 ja (EL) 2018/1724 – COM(2026) 980.
Sotsiaalministeeriumi hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna sotsiaalkindlustuse poliitika nõunik sõnas, et algatuse eesmärk on digitaliseerida, lihtsustada ja kiirendada piiriüleste sotsiaalkindlustusdokumentide taotlemist, väljastamist ja kontrollimist, et vähendada inimeste, ettevõtjate ja ametiasutuste halduskoormust. Tehnilise muudatusega ei muudeta sotsiaalkindlustusõiguste sisu ega ka kohaldatava õiguse kindlaksmääramist. Lahendus tugineb olemasolevatele digialgatustele, sealhulgas ELi digikukrule ning säilitab paberdokumentide kasutamise võimaluse. Esimeses etapis hõlmab määrus A1 tõendit, millega tõendatakse inimesele kohaldatavat sotsiaalkindlustusõigust, ja Euroopa ravikindlustuskaarti. Eesti jaoks on algatus oluline töötajate lähetamise ja piiriülese arstiabi seisukohalt, kuna see parandab kasutusmugavust, vähendab halduskoormust, vigu, väärkasutust ja hilisemaid tagasinõudeid ning paberi ja plastiku kasutamist. K. Kümnik tutvustas nelja Eesti seisukohta ning sõnas, et Eesti toetab digitaalseid dokumente ja ühtseid standardeid, säilitades füüsiliste dokumentide kasutamise võimaluse. Määruse rakendamise ajakava peab arvestama olemasolevate ja pooleliolevate arendustega ning jätma tehniliste nõuete selgumise ja rakendamise vahele piisava aja. K. Kümnik märkis, et kompromisstekstides on Eesti ettepanekuid selles osas juba arvestatud. Ravikindlustuskaardid tuleb asendada järk-järgult, seejuures olemasolevad kaardid jäävad kehtima ning nende kõrval saab kasutada digikukrusse lisatud elektroonilist dokumenti. Kasutada tuleb olemasolevaid süsteeme, vältida uusi arendusi ning tagada, et uute lisandväärtust loovate liideste tulud ületaks kulusid. K. Kümnik sõnas, et algatus on oluline, kuid selle rakendamise ajakava peab olema realistlik ja kulutõhus ning kasutajale ligipääsetav.
Berit McGinley lisas, et eesistuja soovib eelnõuga liikuda tempokalt ning toimunud on mitu mahukat töögrupi kohtumist eesmärgiga, et 7. detsembril toimuval ELi tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (EPSCO) kohtumisel kinnitada üldine lähenemisviis läbirääkimisteks Euroopa Parlamendiga.

Kadri Tali andis ülevaate sotsiaalkomisjoni arvamusest ning märkis, et komisjon otsustas konsensuslikult toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti. K. Tali tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas sotsiaalkomisjoni arvamusega.

Otsustati:
8.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas sotsiaalkomisjoni arvamusega (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

9. Info ja muud küsimused

9.1 Ülevaade Eesti seisukohast Euroopa Liidu digivaldkonna lihtsustamise (Omnibus VII) üldise digikoondpaketi hääletusel Euroopa Liidu Nõukogus

Kristi Värk andis ülevaate Eesti seisukohast Euroopa Liidu digivaldkonna lihtsustamise (Omnibus VII) üldise digikoondpaketi hääletusel Euroopa Liidu Nõukogus. Justiits- ja Digiministeeriumi andmekaitseõiguse talituse juhataja sõnas, et aasta tagasi esitas Euroopa Komisjon digivaldkonna lihtsustamise koondpaketi, kuhu kuuluvad erinevad digivaldkonnas andmetöötlusega seotud õigusaktid. Eesti kujundas algatuste suhtes seisukohad, mis kinnitati ELAKis märtsi alguses. Läbirääkimised toimusid kahe eesistuja, Küprose ja Iirimaa, juhtimisel. Oktoobris esitas Iirimaa liikmesriikidele kompromissteksti mandaadi kinnitamiseks, et alustada läbirääkimisi Euroopa Parlamendiga. Teadaolevalt ei ole Euroopa Parlament veel oma seisukohta kinnitanud ning seega saavad nõukogu ja parlamendi vahelised läbirääkimised toimuda järgmisel aastal. Eesti justiits- ja digiminister otsustas antud nõukogu mandaadile vastu hääletada peamiselt seetõttu, et läbirääkimisfaasis ei suudetud kõiki Eesti seisukohti piisavalt hästi kaitsta. Suuremad probleemid puudutasid seda, et isikuandmete kaitse üldmäärusesse oli sisse toodud tehisaru kui üks tehnoloogiline lahendus ning samuti ei olnud piisavalt selgelt kokku lepitud, millised on tehisaru kasutamisel kaitsemeetmed andmesubjektidele. Eesti seisukoht on, et isikuandmete kaitse üldmäärus peab säilitama oma tehnoloogianeutraalse iseloomu. Avaandmete direktiivi muutmisel andmemääruseks ning isikuandmete töötlemisel avaandmetena soovis Eesti ELi tasandil selgelt sätestada, et isikuandmeid võib avaandmetena avaldada isiku nõusolekul või seaduses ettenähtud juhul. Ettepanek ei leidnud teiste liikmesriikide piisavat toetust ning samuti ei arvestatud Eesti ettepanekut laiendada väärtuslike andmete loetelu. Ühtlasi juhtis Eesti korduvalt tähelepanu koondpaketi mõjuanalüüsi puudumisele, mis raskendab ettepanekute põhjenduste mõistmist ja läbirääkimistel seisukohtade kujundamist. Kuigi Eesti hääletas nõukogu läbirääkimismandaadi andmise vastu, jätkub seniste seisukohtade kaitsmine ka edasistel läbirääkimistel Euroopa Parlamendiga.

Kadri Tali rõhutas, et Eesti hinnangul peab isikuandmete kaitse üldmäärus kaitsma inimeste andmeid sõltumata kasutatavast tehnoloogiast, sealhulgas tehisaru arendamisel ja kasutamisel ning inimesel peab olema selge õigus keelata oma isikuandmete kasutamine tehisaru arendamiseks ja kasutamiseks, nii nagu see on ka otseturunduse puhul.

Kadri Tali sõnas, et teisipäeval, 17. novembril algusega kell 10.30 toimub kohtumine ELAKi ja riigikaitse komisjoni ning Iirimaa parlamendi delegatsiooni liikmetega. Aruteluteemadeks on ELi asjade parlamentaarne kontroll, ELi laienemine, konkurentsivõime, küberturvalisus ja digitaliseerimine, Euroopa julgeoleku ja vastupidavusega seotud laiemad küsimused, hübriidohud ja piirkondlik julgeolekukeskkond. Kohtumine toimub ELAKi istungite ruumis P280 ning ettekandega esineb Riigi Infosüsteemi Ameti (RIA) küberturvalisuse keskuse (NCSC-EE) juht ja küberturvalisuse peadirektori asetäitja Mai Kraft ning haridus- ja teadusminister Kristina Kallas. Kohtumiste lõpp on kell 12.30. K. Tali andis teada, et järgmine ELAKi istung toimub reedel, 20. oktoobril kell 9.00 MS Teamsis.

Otsustati:

9.1. Määrata EL asjade komisjoni liige majanduskomisjonis Urve Tiidus vastutavaks ettekandjaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, millega kehtestatakse liikmesriikides eluaseme taskukohasuse ja kättesaadavuse tagamiseks võetavate meetmete raamistik (taskukohaste eluasemete õigusakt) – COM(2026) 599, osas (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

(allkirjastatud digitaalselt)
Kadri Tali
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Roosmarii Kukk
protokollija